

עין משפט
ור מצוה

המוניח פרק שלישי בבא קמא

מסורת הש"ס

(א) כי עב. ר"ב דר.
(ב) ודיה שטר. (ג) דיה
שטר.

הנהגות רב"ח

(ה) רש"י ד"ה שכתב כמה
שורשיהו: (ו) ס"ס ד"ה
מדקא איירין וכו' ס"ה לא
שכח גלגל: (ז) תוס' ד"ה
למאן וכו' הוה ליה למחוי
למחוי דע"כ רש"י:

גליון הש"ס

גפ' אפר רב"ח גלל
קריבות. מחוה' ל' ל"ד
דלא מחלק נכר הי"ל
למפקד ממחוי לעיל דף
ט' פ"ב אלה מחוה'
הרובע משלמת מה שנתתי
הא הפירות נשאו הפקד
וכל הקודם כן וכו'. וכו'
לעיל כ"ה ע"ה תוס' ד"ה
דכ סבר וע"כ:

מוסף רש"י

שטר שכתבו בו רבית.
שכמו צו פלוני ליה מפלוני
מנה כריתין קן וכן למתן
פלוני (ב"ב ע"ג).

רבנו חננאל

דאמר הלכה ומורין כן
רב הונא אמר הלכה אבל
אין מורין כן ואם החזיר
בהן דבר הכל הלכה
ומורין לתן כל הקודם בהן
זכה כרב הונא דאפקד
חושאל וכרב אדא דאפקד

(א) מדברי רבנו אלן נראה
שלא היה נורם נמי חסוה'
מחיי' לזוהי שקדם וזה
דלמי' שלפניו אינה מולקת על
המשנה לל' וכו'.

(ב) נראה דל"ל ומורויה
משמיה דרב הלכה ומורין כן
הוא אמר הלכה אבל אין
מורין כן ורב אדא סבר הלכה
ומורין כן וזה חסוה' כן וכו'.

סבנו וקשו פנ. דמחייב דעדיין לא נעשו וכל וקשים הם ומחליקין
בהן וכו' קאמר רבי יהודה צובל קאמר דמוליא אדם וצלו שאינו נוח
להחליק כל כך: משרקי. מחליקין: כשכחן. כמה (ה) שהשכחן כה"כ:
ואילו כל הקודם וכו' לא קפני. משום דגלגל וכו' רעי ואינו משכיח

כרה"ר דמוצעה ועומד הוא וקשה
לר"ב: והא קפני על"ש. כדבריהם
אסורים משום גזל: אכולה מפנין
קאי. הלא אסורין משום גזל ואפילו
אחנן וקש הלכן הכי קאמר דלאחר
שקדם וכהו כהו אחר אסור לגזל
הימנו: מדקא איירין גלגל. עליה
דכ מכלל דליהו סבר לאלתר קנסין
דלא לכח דלימי שנתא מאי רומיא
דגלגל הא (ו) לאו שנת גלגל: כי איירין
גלגל מקמי דשני רב נחמן. דהוה
קבירא לן דלע"ג דלון סופו להשכיח
קנים רב וכו' ש' דכדכר שפוטו להשכיח
קנים לאלתר: לכפר דשני מי איכא
למירמ' [גלגל] כלל. והשפא דקיס לן
דטעמא דקנסא משום שנתא הוא
מיבעיא לי לאלתר קנים או כי מייתי
שנתא: שיש צו רכיש. שכמו צו
שלוה כרכית: קא מוקא. עמיד
להיק: עבדי ליה שומא. שס עליו
שן ועבר גלגל תשימון (שמות כב):
לזעירי ודאי ספאי כיה. ליתכא למימר
דכ"ע לא קנסו דהא רבן שמעון
קנים: ככלכס ואין מורין כן קמיסלגי.

מנה קמא סבר הלכה דקנסו גזון
ואין מורין כן והכי קאמר [הלכה] כל
הקודם בהן וכו' וזה רבנן. שכמו צו
ואי אחי מרישא לקמן לאימלוכי
אמרין ליה אסורין משום גזל: אפקד
חושלי. שערין קלפין ששטא איש
אלה כרה"ר כדי שתייבשו והפקדון
רב הונא והורה שהקודם בהן וכו':
סליקוסמא

הכא קרן גופא קמוק וזעירי אמר לך אנא דאמרי אפי' לר"מ עד כאן לא
קאמר ר"מ התם אלא דמשעת כתיבה דעבד ליה שומא אבל הכא מי יימר
דמויק לימא כהני תנאי המוציא תבנו וקשו לרה"ר לזבליה והווק בהן אחר
חייב בגזון וכל הקודם בהן וכו' ואסורין משום גזל ר"ש בן גמליאל אומר
כל המקלקלין ברה"ר והווקין חייבין לשלם וכל הקודם בהן וכו' ומותרין
משום גזל הוא גופא קשיא אמרת כל הקודם בהן וזה הוה קאמר אסורין
משום גזל אלא לאו הכי קאמר וכל הקודם בהן וכו' בשבחו ואסורין
משום גזל אגופין ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' גזון נמי כל הקודם
בהן וכו' לזעירי ודאי תנאי היא לרב מי לימא תנאי היא אמר לך רב דכולי
עלמא קנסו גזון משום שבחו והכא בהלכה ואין מורין כן קא מיפלגי דאתמר
רב הונא אמר רב יהלכה ואין מורין כן רב אדא בר אבהה אמר הלכה
ומורין כן איני והא רב הונא אפקד חושלי רב אדא בר אבהה אפקד
סליקוסמא

רביה במקום קרן ואין לומר שאלך הן כשרים שלא עשו שומא כיון שניכר מתוך השטר הרבית לא יבא לגבות הרבית על ידי שטר זה והא
למתן בלחזה נשך (שם עה): שהעדים עוברים בלא תעשה היינו כגון שאין ניכר הרבית מתוך השטר דהא אמרי' בשמעתין דמשעת כתיבה
עבד ליה שומא א"כ בשטר זה עוברים בלא תעשה וי"ל דלא תשימון עליו נשך לאינשי במלוה ולוה ועבר משמע ליה ולהכי לא מפסקי
בהכי כדאמרין (שם דף ה): לא תחמוד לאינשי בלא דמי משמע ליה א"כ כגון שיש עדים שהם אטופין מחמת נפשות וכן ל"ל בשטר
חוב המוקדמים דים מעמדין אומה כר"מ אבל לרבנן כשרים ואפי' רבי מאיר אין פוסל אלא מטעם קנס ואמאי הלא עדים פסולים הם
שחממו על שטר מוקדם אלא י"ל שיש עדים שהיו אטופים מחמת נפשות א"כ כגון שאמרו טעינו בשנת המלך ואומר ר"י דהלכה כרבנן
אפי' דק"ל (במכות דף ס): כ"ר מאיר בגזירותיו דוקא בגזירותיו ולא בקנסותיו וכן פסקו הלכות גדולות כרבנן דר"מ מטעם זה
במעצרת חזירו ומינתק חזירו (יבמות ל:): [ע"י תוספות ונחיש ק"ר. ד"ה א"ר עקיבא]: דמשעת כתיבה עבד ליה שומא.
קמה לרבינו יתק מה שומא י"ש כן ומה מוקם עדותן ללוה והלא לא יגזו כ"ד הרבית ע"י שטר זה כיון שניכר בחובו רבית:
לימא כהני תנאי בו'. משאן יש להוכיח דל"ג במתני' במילתיה דרשב"ג ג' לאומו שנתא וכו' דלי גרסין ליה הוה ליה למחוי (ו)
דעל כרחק רשב"ג אגופן נמי קנים דלי לאו הכי במאי פליג אתנא קמא וי"ל דהוי מצי לחיי' דכולהו רשב"ג היא וה"ק שהיה
רבן שמעון בן גמליאל אומר ט' א"כ ס"ד דוקא אחננו וקשו דליכא שנתא טובא אבל שאר דברים לא ואתא רבן שמעון בן
גמליאל למימר דכל המקלקלין שרין אפי' ליה צוה אלא שנתא פורתא:

והדר קאמר דאסורין משום גזל. ולא צעי למימר דאסורין משום גזל לאומו שקדם חכה ורשב"ג קאמר דמותרין דלון סברא
לפילגו בהכי: לזעירי ודאי תנאי היא. דלון סברא לומר דפליגי בהלכה ומותרין כן לעיני שנתא דפשיטא דלכולי עלמא מורין:
וקמי

ובא דמחייב מחיי' בגללים
לע"ג דלא שריק היינו משום
המירו להוליא כנסת: דבר שיש בו
מלאן יש להוכיח דל"ג כל הקודם
וגדר שנתא לרה"ר דהמס ליכא
שנתא: שטר שיש בו רבית
קונסין אותו ואינו גובה לא את
הקרן ולא את הרבית. נראה לר"י
שר"מ קונס להפסיד החוב לגמרי
אפי' בהודאה ועדות אמת דמשמע
לישנא דלון גובה לא את הקרן ולא
את הרבית דמשמע דלון גובה כלל
וכן משמע מדמתי לקנסו גופו
משום שנתא שמשפד גוף הממון ואין
להקשות דכפרק לחיזה נשך (כ"מ
דף עב. וס"ס) מלמי קן דהכא דשטר
שי צו רבית לשטר חוב המוקדמין
ומוקי הוהא דשטר חוב כר"מ והיי
מדמי דהכא משפד גוף המלוה והמס
אינו משפד אלא השטר דמה שאין
מפקד שם אלא השטר לפי שלא
היה עבירה בגוף המלוה אלא בשטר
אבל כרכית יש עבירה להוליא
כרכית אפי' גלגל שטר לע"ג דלמירין
דמשעת כתיבה עבד ליה שומא
גלגל שטר נמי איכא חוקרא כגלגל
הקשה ריב"א א"כ יפסיד כל חובו
לגמרי מלני הלוה חוטא נשכר ואורי'
דלון זה קושא כי המלוה שמרתי
קנסו בגוף הממת השנתא וממון קן
זכה אבל המלוה אין לנו כמה לקנס
שמילתו על מנת לפדות הוא ליה:
וחכמים אומרים גובה את
הקרן בו'. המשמע

תבנו וקשו תנן משום דמשרקי: כל הקודם
בהן וכו': אמר רב "בין בגזון בין
בשבחו וזעירי אמר בשבחו אבל לא בגזון
במאי קמיפלגי רב סבר קנסו גזון משום
שבחו וזעירי סבר לא קנסו גזון משום שבחו
תנן ההופך את הגלגל ברה"ר והווק בהן אחר
חייב בגזון ואילו כל הקודם וכו' לא קתני
תנא לרישא וה"ה לסיפא והא תני עלה
אסורין משום גזל כי קתני אסורין משום גזל
אכילה מחיי' קאי לאותו שקדם וזכה והא
לא קתני הכי דתנן המוציא תבנו וקשו
לרה"ר לזבליה והווק בהן אחר חייב בגזון
וכל הקודם בהן וכו' וזוותר משום גזל
וההופך את הגלגל לרה"ר והווק בהן אחר
חייב וזוותר משום גזל "אמר רב נחמן בר
יצחק גלגל קרמית דבר שיש בו שבת קנסו
גופו משום שבחו דבר שאין בו שבת לא
קנסו איבעיא להו לדברי האומר קנסו גזון
משום שבחו לאלתר קנסין או לכו מייתי
שבחו קנסין גלגל מוקמי דלשני רב נחמן
כי איירין גלגל מוקמי דלשני רב נחמן
לבתר דשני רב נחמן מי איכא למיירמא גלגל
כלל לימא כתנאי "שטר שכתוב בו רבית
קונסין אותו ואינו גובה לא את הקרן ולא
את הרבית דכ"מ ר"מ וחכמים אומרים 'גובה
את הקרן אבל לא את הרבית לימא רב
דאמר כרכי מאיר וזעירי דאמר כרבנן אמר
לך רב אנא דאמרי אפי' לרבנן עד כאן לא
קאמרי רבנן התם אלא קרן דבהתירא אבל

למס הא קר"ל כאפי' (פנהדרין דף מ).
כיום שאוכלי בגלות הכעדים פסול והא
דלא מני לה צוה נורר (שם כד): ה"כ
לא מני ליה אלא ככלל מלוה אימיה
דמשמע התם בגמרא גבי מלוה
כרכית מלוה הנאה כרכית ואין לומר
דמיימי נאין ניכר הרבית בשטר
אלא כחוב שמתא פלוני חייב לפלוני
מנה וסברו עדים שהכל קרן ואח"כ
נודע שהוה רבית דכפרק לחיזה נשך
(כ"מ דף עב. וס"ס) מתוך ר' יוחנן
עלה דהוהא דשטר חוב המוקדמין
פסולין חושלי מימא רבנן גזירה שמת
יגבה מומן ראשון ואי אין ניכר בשטר
שי צו רבית נמי לגזור שמתא יגבה
רבית במקום קרן ואין לומר שאלך הן כשרים שלא עשו שומא כיון שניכר מתוך השטר הרבית לא יבא לגבות הרבית על ידי שטר זה והא
למתן בלחזה נשך (שם עה): שהעדים עוברים בלא תעשה היינו כגון שאין ניכר הרבית מתוך השטר דהא אמרי' בשמעתין דמשעת כתיבה
עבד ליה שומא א"כ בשטר זה עוברים בלא תעשה וי"ל דלא תשימון עליו נשך לאינשי במלוה ולוה ועבר משמע ליה ולהכי לא מפסקי
בהכי כדאמרין (שם דף ה): לא תחמוד לאינשי בלא דמי משמע ליה א"כ כגון שיש עדים שהם אטופין מחמת נפשות וכן ל"ל בשטר
חוב המוקדמים דים מעמדין אומה כר"מ אבל לרבנן כשרים ואפי' רבי מאיר אין פוסל אלא מטעם קנס ואמאי הלא עדים פסולים הם
שחממו על שטר מוקדם אלא י"ל שיש עדים שהיו אטופים מחמת נפשות א"כ כגון שאמרו טעינו בשנת המלך ואומר ר"י דהלכה כרבנן
אפי' דק"ל (במכות דף ס): כ"ר מאיר בגזירותיו דוקא בגזירותיו ולא בקנסותיו וכן פסקו הלכות גדולות כרבנן דר"מ מטעם זה
במעצרת חזירו ומינתק חזירו (יבמות ל:): [ע"י תוספות ונחיש ק"ר. ד"ה א"ר עקיבא]: דמשעת כתיבה עבד ליה שומא.
קמה לרבינו יתק מה שומא י"ש כן ומה מוקם עדותן ללוה והלא לא יגזו כ"ד הרבית ע"י שטר זה כיון שניכר בחובו רבית:
לימא כהני תנאי בו'. משאן יש להוכיח דל"ג במתני' במילתיה דרשב"ג ג' לאומו שנתא וכו' דלי גרסין ליה הוה ליה למחוי (ו)
דעל כרחק רשב"ג אגופן נמי קנים דלי לאו הכי במאי פליג אתנא קמא וי"ל דהוי מצי לחיי' דכולהו רשב"ג היא וה"ק שהיה
רבן שמעון בן גמליאל אומר ט' א"כ ס"ד דוקא אחננו וקשו דליכא שנתא טובא אבל שאר דברים לא ואתא רבן שמעון בן
גמליאל למימר דכל המקלקלין שרין אפי' ליה צוה אלא שנתא פורתא:

והדר קאמר דאסורין משום גזל. ולא צעי למימר דאסורין משום גזל לאומו שקדם חכה ורשב"ג קאמר דמותרין דלון סברא
לפילגו בהכי: לזעירי ודאי תנאי היא. דלון סברא לומר דפליגי בהלכה ומותרין כן לעיני שנתא דפשיטא דלכולי עלמא מורין:
וקמי

ובא דמחייב מחיי' בגללים
לע"ג דלא שריק היינו משום
המירו להוליא כנסת: דבר שיש בו
מלאן יש להוכיח דל"ג כל הקודם
וגדר שנתא לרה"ר דהמס ליכא
שנתא: שטר שיש בו רבית
קונסין אותו ואינו גובה לא את
הקרן ולא את הרבית. נראה לר"י
שר"מ קונס להפסיד החוב לגמרי
אפי' בהודאה ועדות אמת דמשמע
לישנא דלון גובה לא את הקרן ולא
את הרבית דמשמע דלון גובה כלל
וכן משמע מדמתי לקנסו גופו
משום שנתא שמשפד גוף הממון ואין
להקשות דכפרק לחיזה נשך (כ"מ
דף עב. וס"ס) מלמי קן דהכא דשטר
שי צו רבית לשטר חוב המוקדמין
ומוקי הוהא דשטר חוב כר"מ והיי
מדמי דהכא משפד גוף המלוה והמס
אינו משפד אלא השטר דמה שאין
מפקד שם אלא השטר לפי שלא
היה עבירה בגוף המלוה אלא בשטר
אבל כרכית יש עבירה להוליא
כרכית אפי' גלגל שטר לע"ג דלמירין
דמשעת כתיבה עבד ליה שומא
גלגל שטר נמי איכא חוקרא כגלגל
הקשה ריב"א א"כ יפסיד כל חובו
לגמרי מלני הלוה חוטא נשכר ואורי'
דלון זה קושא כי המלוה שמרתי
קנסו בגוף הממת השנתא וממון קן
זכה אבל המלוה אין לנו כמה לקנס
שמילתו על מנת לפדות הוא ליה:
וחכמים אומרים גובה את
הקרן בו'. המשמע

תבנו וקשו תנן משום דמשרקי: כל הקודם
בהן וכו': אמר רב "בין בגזון בין
בשבחו וזעירי אמר בשבחו אבל לא בגזון
במאי קמיפלגי רב סבר קנסו גזון משום
שבחו וזעירי סבר לא קנסו גזון משום שבחו
תנן ההופך את הגלגל ברה"ר והווק בהן אחר
חייב בגזון ואילו כל הקודם וכו' לא קתני
תנא לרישא וה"ה לסיפא והא תני עלה
אסורין משום גזל כי קתני אסורין משום גזל
אכילה מחיי' קאי לאותו שקדם וזכה והא
לא קתני הכי דתנן המוציא תבנו וקשו
לרה"ר לזבליה והווק בהן אחר חייב בגזון
וכל הקודם בהן וכו' וזוותר משום גזל
וההופך את הגלגל לרה"ר והווק בהן אחר
חייב וזוותר משום גזל "אמר רב נחמן בר
יצחק גלגל קרמית דבר שיש בו שבת קנסו
גופו משום שבחו דבר שאין בו שבת לא
קנסו איבעיא להו לדברי האומר קנסו גזון
משום שבחו לאלתר קנסין או לכו מייתי
שבחו קנסין גלגל מוקמי דלשני רב נחמן
כי איירין גלגל מוקמי דלשני רב נחמן
לבתר דשני רב נחמן מי איכא למיירמא גלגל
כלל לימא כתנאי "שטר שכתוב בו רבית
קונסין אותו ואינו גובה לא את הקרן ולא
את הרבית דכ"מ ר"מ וחכמים אומרים 'גובה
את הקרן אבל לא את הרבית לימא רב
דאמר כרכי מאיר וזעירי דאמר כרבנן אמר
לך רב אנא דאמרי אפי' לרבנן עד כאן לא
קאמרי רבנן התם אלא קרן דבהתירא אבל

למס הא קר"ל כאפי' (פנהדרין דף מ).
כיום שאוכלי בגלות הכעדים פסול והא
דלא מני לה צוה נורר (שם כד): ה"כ
לא מני ליה אלא ככלל מלוה אימיה
דמשמע התם בגמרא גבי מלוה
כרכית מלוה הנאה כרכית ואין לומר
דמיימי נאין ניכר הרבית בשטר
אלא כחוב שמתא פלוני חייב לפלוני
מנה וסברו עדים שהכל קרן ואח"כ
נודע שהוה רבית דכפרק לחיזה נשך
(כ"מ דף עב. וס"ס) מתוך ר' יוחנן
עלה דהוהא דשטר חוב המוקדמין
פסולין חושלי מימא רבנן גזירה שמת
יגבה מומן ראשון ואי אין ניכר בשטר
שי צו רבית נמי לגזור שמתא יגבה
רבית במקום קרן ואין לומר שאלך הן כשרים שלא עשו שומא כיון שניכר מתוך השטר הרבית לא יבא לגבות הרבית על ידי שטר זה והא
למתן בלחזה נשך (שם עה): שהעדים עוברים בלא תעשה היינו כגון שאין ניכר הרבית מתוך השטר דהא אמרי' בשמעתין דמשעת כתיבה
עבד ליה שומא א"כ בשטר זה עוברים בלא תעשה וי"ל דלא תשימון עליו נשך לאינשי במלוה ולוה ועבר משמע ליה ולהכי לא מפסקי
בהכי כדאמרין (שם דף ה): לא תחמוד לאינשי בלא דמי משמע ליה א"כ כגון שיש עדים שהם אטופין מחמת נפשות וכן ל"ל בשטר
חוב המוקדמים דים מעמדין אומה כר"מ אבל לרבנן כשרים ואפי' רבי מאיר אין פוסל אלא מטעם קנס ואמאי הלא עדים פסולים הם
שחממו על שטר מוקדם אלא י"ל שיש עדים שהיו אטופים מחמת נפשות א"כ כגון שאמרו טעינו בשנת המלך ואומר ר"י דהלכה כרבנן
אפי' דק"ל (במכות דף ס): כ"ר מאיר בגזירותיו דוקא בגזירותיו ולא בקנסותיו וכן פסקו הלכות גדולות כרבנן דר"מ מטעם זה
במעצרת חזירו ומינתק חזירו (יבמות ל:): [ע"י תוספות ונחיש ק"ר. ד"ה א"ר עקיבא]: דמשעת כתיבה עבד ליה שומא.
קמה לרבינו יתק מה שומא י"ש כן ומה מוקם עדותן ללוה והלא לא יגזו כ"ד הרבית ע"י שטר זה כיון שניכר בחובו רבית:
לימא כהני תנאי בו'. משאן יש להוכיח דל"ג במתני' במילתיה דרשב"ג ג' לאומו שנתא וכו' דלי גרסין ליה הוה ליה למחוי (ו)
דעל כרחק רשב"ג אגופן נמי קנים דלי לאו הכי במאי פליג אתנא קמא וי"ל דהוי מצי לחיי' דכולהו רשב"ג היא וה"ק שהיה
רבן שמעון בן גמליאל אומר ט' א"כ ס"ד דוקא אחננו וקשו דליכא שנתא טובא אבל שאר דברים לא ואתא רבן שמעון בן
גמליאל למימר דכל המקלקלין שרין אפי' ליה צוה אלא שנתא פורתא:

והדר קאמר דאסורין משום גזל. ולא צעי למימר דאסורין משום גזל לאומו שקדם חכה ורשב"ג קאמר דמותרין דלון סברא
לפילגו בהכי: לזעירי ודאי תנאי היא. דלון סברא לומר דפליגי בהלכה ומותרין כן לעיני שנתא דפשיטא דלכולי עלמא מורין:
וקמי

ובא דמחייב מחיי' בגללים
לע"ג דלא שריק היינו משום
המירו להוליא כנסת: דבר שיש בו
מלאן יש להוכיח דל"ג כל הקודם
וגדר שנתא לרה"ר דהמס ליכא
שנתא: שטר שיש בו רבית
קונסין אותו ואינו גובה לא את
הקרן ולא את הרבית. נראה לר"י
שר"מ קונס להפסיד החוב לגמרי
אפי' בהודאה ועדות אמת דמשמע
לישנא דלון גובה לא את הקרן ולא
את הרבית דמשמע דלון גובה כלל
וכן משמע מדמתי לקנסו גופו
משום שנתא שמשפד גוף הממון ואין
להקשות דכפרק לחיזה נשך (כ"מ
דף עב. וס"ס) מלמי קן דהכא דשטר
שי צו רבית לשטר חוב המוקדמין
ומוקי הוהא דשטר חוב כר"מ והיי
מדמי דהכא משפד גוף המלוה והמס
אינו משפד אלא השטר דמה שאין
מפקד שם אלא השטר לפי שלא
היה עבירה בגוף המלוה אלא בשטר
אבל כרכית יש עבירה להוליא
כרכית אפי' גלגל שטר לע"ג דלמירין
דמשעת כתיבה עבד ליה שומא
גלגל שטר נמי איכא חוקרא כגלגל
הקשה ריב"א א"כ יפסיד כל חובו
לגמרי מלני הלוה חוטא נשכר ואורי'
דלון זה קושא כי המלוה שמרתי
קנסו בגוף הממת השנתא וממון קן
זכה אבל המלוה אין לנו כמה לקנס
שמילתו על מנת לפדות הוא ליה:
וחכמים אומרים גובה את
הקרן בו'. המשמע

תבנו וקשו תנן משום דמשרקי: כל הקודם
בהן וכו': אמר רב "בין בגזון בין
בשבחו וזעירי אמר בשבחו אבל לא בגזון
במאי קמיפלגי רב סבר קנסו גזון משום
שבחו וזעירי סבר לא קנסו גזון משום שבחו
תנן ההופך את הגלגל ברה"ר והווק בהן אחר
חייב בגזון ואילו כל הקודם וכו' לא קתני
תנא לרישא וה"ה לסיפא והא תני עלה
אסורין משום גזל כי קתני אסורין משום גזל
אכילה מחיי' קאי לאותו שקדם וזכה והא
לא קתני הכי דתנן המוציא תבנו וקשו
לרה"ר לזבליה והווק בהן אחר חייב בגזון
וכל הקודם בהן וכו' וזוותר משום גזל
וההופך את הגלגל לרה"ר והווק בהן אחר
חייב וזוותר משום גזל "אמר רב נחמן בר
יצחק גלגל קרמית דבר שיש בו שבת קנסו
גופו משום שבחו דבר שאין בו שבת לא
קנסו איבעיא להו לדברי האומר קנסו גזון
משום שבחו לאלתר קנסין או לכו מייתי
שבחו קנסין גלגל מוקמי דלשני רב נחמן
כי איירין גלגל מוקמי דלשני רב נחמן
לבתר דשני רב נחמן מי איכא למיירמא גלגל
כלל לימא כתנאי "שטר שכתוב בו רבית
קונסין אותו ואינו גובה לא את הקרן ולא
את הרבית דכ"מ ר"מ וחכמים אומרים 'גובה
את הקרן אבל לא את הרבית לימא רב
דאמר כרכי מאיר וזעירי דאמר כרבנן אמר
לך רב אנא דאמרי אפי' לרבנן עד כאן לא
קאמרי רבנן התם אלא קרן דבהתירא אבל

למס הא קר"ל כאפי' (פנהדרין דף מ).
כיום שאוכלי בגלות הכעדים פסול והא
דלא מני לה צוה נורר (שם כד): ה"כ
לא מני ליה אלא ככלל מלוה אימיה
דמשמע התם בגמרא גבי מלוה
כרכית מלוה הנאה כרכית ואין לומר
דמיימי נאין ניכר הרבית בשטר
אלא כחוב שמתא פלוני חייב לפלוני
מנה וסברו עדים שהכל קרן ואח"כ
נודע שהוה רבית דכפרק לחיזה נשך
(כ"מ דף עב. וס"ס) מתוך ר' יוחנן
עלה דהוהא דשטר חוב המוקדמין
פסולין חושלי מימא רבנן גזירה שמת
יגבה מומן ראשון ואי אין ניכר בשטר
שי צו רבית נמי לגזור שמתא יגבה
רבית במקום קרן ואין לומר שאלך הן כשרים שלא עשו שומא כיון שניכר מתוך השטר הרבית לא יבא לגבות הרבית על ידי שטר זה והא
למתן בלחזה נשך (שם עה): שהעדים עוברים בלא תעשה היינו כגון שאין ניכר הרבית מתוך השטר דהא אמרי' בשמעתין דמשעת כתיבה
עבד ליה שומא א"כ בשטר זה עוברים בלא תעשה וי"ל דלא תשימון עליו נשך לאינשי במלוה ולוה ועבר משמע ליה ולהכי לא מפסקי
בהכי כדאמרין (שם דף ה): לא תחמוד לאינשי בלא דמי משמע ליה א"כ כגון שיש עדים שהם אטופין מחמת נפשות וכן ל"ל בשטר
חוב המוקדמים דים מעמדין אומה כר"מ אבל לרבנן כשרים ואפי' רבי מאיר אין פוסל אלא מטעם קנס ואמאי הלא עדים פסולים הם
שחממו על שטר מוקדם אלא י"ל שיש עדים שהיו אטופים מחמת נפשות א"כ כגון שאמרו טעינו בשנת המלך ואומר ר"י דהלכה כרבנן
אפי' דק"ל (במכות דף ס): כ"ר מאיר בגזירותיו דוקא בגזירותיו ולא בקנסותיו וכן פסקו הלכות גדולות כרבנן דר"מ מטעם זה
במעצרת חזירו ומינתק חזירו (יבמות ל:): [ע"י תוספות ונחיש ק"ר. ד"ה א"ר עקיבא]: דמשעת כתיבה עבד ליה שומא.
קמה לרבינו יתק מה שומא י"ש כן ומה מוקם עדותן ללוה והלא לא יגזו כ"ד הרבית ע"י שטר זה כיון שניכר בחובו רבית:
לימא כהני תנאי בו'. משאן יש להוכיח דל"ג במתני' במילתיה דרשב"ג ג' לאומו שנתא וכו' דלי גרסין ליה הוה ליה למחוי (ו)
דעל כרחק רשב"ג אגופן נמי קנים דלי לאו הכי במאי פליג אתנא קמא וי"ל דהוי מצי לחיי' דכולהו רשב"ג היא וה"ק שהיה
רבן שמעון בן גמליאל אומר ט' א"כ ס"ד דוקא אחננו וקשו דליכא שנתא טובא אבל שאר דברים לא ואתא רבן שמעון בן
גמליאל למימר דכל המקלקלין שרין אפי' ליה צוה אלא שנתא פורתא:

והדר קאמר דאסורין משום גזל. ולא צעי למימר דאסורין משום גזל לאומו שקדם חכה ורשב"ג קאמר דמותרין דלון סברא
לפילגו בהכי: לזעירי ודאי תנאי היא. דלון סברא לומר דפליגי בהלכה ומותרין כן לעיני שנתא דפשיטא דלכולי עלמא מורין:
וקמי